

Esthetiek, het territorium van kwaliteit

Als we de voorgaande argumenten mogen accepteren kunnen we een interessante volgende stap zetten. Als woorden als schoonheid en goedheid metawoorden zijn: oordelen ten aanzien van kwaliteiten waarvan de duiding van dat oordeel of die waardering een impliciete verdere precisering inhoudt vanuit een bepaald perspectief op een situatie, dan kunnen we zeggen dat de esthetica, dat zich traditioneel bezig houdt met het beschrijven en problematiseren van begrippen als schoonheid, doelmatigheid en later het verhevene, een discipline is dat zich bezig moet houden met het omschrijven en preciseren van kwaliteiten.¹ De esthetica gaat zich bezig houden met het ter discussie stellen van de voorwaardelijkheid van een kwaliteit. Het gaat antwoorden proberen te geven op de vraag: welke voorwaarden moeten gelden om deze kwaliteit te ondergaan in de ervaring? De professionele estheticus is dan iemand die zich bezig houdt met het beschrijven van kwaliteiten en die kwaliteiten probeert te herleiden tot andere kwaliteiten en hun onderlinge verhoudingen probeert te penetreren en hun plaats in het filosofische denken voorwaardelijk probeert te duiden en dat doet, niet met de hoop op een zekere mate van algemene geldigheid, maar juist om de voorwaardelijkheid van een beschreven kwaliteit evenals de voorwaardelijkheid van haar wenselijkheid in beeld te brengen. Dat is een cruciaal verschil.

De professionele estheticus onderscheidt zich echter moeizaam van andere mensen. Iedereen is esthetisch bezig in die zin dat iedereen hun eigen referentiekader aan kwaliteiten moet opbouwen en onderhouden om hun doen en laten in de wereld richting te kunnen geven op basis van hun ervaring. Dit betekent dat de esthetiek geen bijkomstigheid is in het beeldend en kwalitatief denken maar een centrale plaats inneemt in de maatschappij als geheel.² Dat verschil tussen de professioneel en de ander verdient aandacht, vooral ook omdat het een volgende stap in onze reis naar de kunst voorbereidt, namelijk de stap naar het bepalen van waarde: de economie van de begeerte. Daar komen we later op terug.

¹ Peirce, C.S.. The Collected Papers of Charles Sanders Peirce, eds. C. Hartshorne, P. Weiss (Vols. 1-6) and A. Burks (Vols. 7-8). Harvard University Press, 1931-58.

² Mark Johnson, The Meaning of the Body, Aesthetics of Human Understanding, University of Chicago Press, 2007